

Козік Р. А., здобувач вищої освіти 3 курсу, група СП-181
Науковий керівник – **Ємець Н. А.**, к. філософ. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ЯК ОСНОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТУ У СОЦІАЛЬНІЙ ГРУПІ

Проблема конфлікту і його попередження є надзвичайно актуальною, оскільки психологічний клімат є запорукою успіху будь-якої взаємодії, що має цілеспрямовану діяльність.

Тому ця тема викликає значний інтерес серед дослідників. Георг Зіммель розглядав конфлікт, як явище, що призначене для вирішення будь якого дуалізму, це – спосіб досягнення своєрідної єдності, навіть якщо воно досягається ціною знищення однієї зі сторін, що беруть участь у конфлікті [4]. Вітчизняні дослідження конфлікту спираються на теоретичний фундамент, який був закладений в науку управління конфліктами американським вченим Елтоном Мейо. Суть його ідей зводиться до того, що поведінка людей визначається не тільки раціональними, а й ірраціональними імпульсами, через що вона буває важко передбаченою [4]. А. Г. Здравомислов звертає увагу, що конфлікт є однією з найважливіших сторін взаємодії людей в суспільстві, свого роду клітинка соціального буття, вона є формою відносин між потенціальними або актуальними суб'єктами соціальної дії, мотивація яких обумовлена ворогуючими цінностями і нормами, інтересами і потребами [3]. А. Я. Анцупов і А. І. Шипілов до конфлікту відносять різнорівневі явища широкого діапазону [3]. Б. І. Хасан наголошує, що будь-який конфлікт являє собою актуалізоване протиріччя, тобто втілені у взаємодії цінності, установки, мотиви, що протистоять, і для свого вирішення протиріччя неодмінно має втілитися в діях в їх зіткненні [3].

В нашій роботі ми зосереджуємо увагу на застосуванні психологічних методів у процесі попередження конфлікту, оскільки в сучасних наукових дослідженнях у цій сфері немає одностайної позиції щодо означеної проблеми і вона викликає значний інтерес фахівців.

Процес спілкування в будь-якій соціальній групі є невід'ємною складовою її функціонування. Ми вже зазначали, що в процесі комунікації люди керуються не тільки раціональними, а й ірраціональними поштовхами. За цієї умови важко передбачити їх поведінку. Моменти стихійності особливо зростають в умовах емоційної напруженості та стресів, з якими пов'язані конфлікти, що й робить завдання їх урегулювання за допомогою науково-логічних методів надзвичайно складним [4].

Серед дослідників переважає думка, що перш ніж говорити про методи вирішення конфлікту, слід з'ясувати його причини. Загалом мотиви конфліктів можна поділити на дві великі групи: об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні – ті обставини взаємодії людей, що призводять до зіткнення їхніх думок, інтересів, цінностей тощо (обмеженість ресурсів, взаємозалежність завдань, помилки управління, несумісність членів групи, тощо). Суб'єктивні – обумовлені індивідуально-психологічними особливостями людей, що взаємодіють між собою (обмеження статусу, інтересів особистості, маніпулювання, невідповідність слів, оцінок, вчинків, тощо) [2].

Але більшість дослідників сходяться на думці, що для всіх видів конфліктів конструктивним способом подолання є профілактика – це такий вид діяльності, який заснований на розпізнанні, усуненні або ослабленні передумов конфліктної ситуації. Але не слід переоцінювати цей метод через те, що він має низку чинників, які знижують його

дієвість [1]. Зокрема, етичні фактори зумовлюють таку позицію кожного члена групи щодо своєї поведінки, що втручання іншої особи сприймається, як порушення загальноприйнятих моральних норм. Чинники, які лежать у юридичній площині, фіксують правові норми і свободи особи, і зазіхання на них може кваліфікуватися, навіть, як протиправні дії. Психологічні аспекти також проявляються у процесі профілактики конфлікту, але більшість фахівців сходяться на думці, що саме за допомогою психологічних методів можна не лише попередити і подолати конфлікт, вони дають змогу побудувати гарні, як формальні так і неформальні взаємовідносини у соціальній групі. Дослідники наголошують, що підтримка та зміцнення співпраці, відносин взаємовиручки є центральною проблемою всієї тактики попередження конфлікту, її рішення має комплексний характер і включає ряд психологічних методів [1].

Дамо коротку характеристику найбільш загальноновживаних. Метод згоди, передбачає залучення до спільної діяльності потенційних учасників конфлікту, і, саме спільні інтереси, обопільна зацікавленість під час співпраці зводять нанівещь конфліктну ситуацію. Наступний – метод доброзичливості, його ще називають методом симпатії, покликаний сформувати здатності до співчуття партнерам, готовність прийти на допомогу, зрозуміти відчуття іншої людини. Цінність цього методу полягає в тому, що він запобігає невмотивованій агресії та ворожості. Тому, на думку психологів, він є досить ефективним у надзвичайних або кризових ситуаціях, коли вираження співчуття та широка й оперативна інформація про перебіг подій набувають особливо важливого значення [3]. Ще один, цікавий метод, пов'язаний з визнанням гідності партнера, його називають методом збереження репутації партнера. Полягає він в тому, що визнаючи гідність і авторитет опонента, ми тим самим стимулюємо відповідне ставлення партнера до нашої гідності й авторитету. Досить часто цей метод використовується не лише з метою попередження конфлікту, а й при будь-яких формах міжособистісного спілкування [3]. Метод взаємного доповнення припускає спиратися на такі здібності одних учасників групи, яких бракує іншим. Так, люди творчі нерідко не схильні до монотонної, рутинної роботи. Проте для успіху справи потрібні ті й інші. Урахування й уміле використання не лише позитивних, а й негативних людей, які тісно пов'язані один з одним, допомагають укріпити взаємну довіру і пошану людей, їхню співпрацю, а отже, допомагають уникнути конфліктів [3]. Метод недопущення дискримінації людей вимагає виключення акцентування переваги одного над іншим, а ще краще – будь-яких відмінностей між ними. З позиції профілактики конфліктів зрівняльний метод розподілу має безперечні переваги і дозволяє уникнути заздрощів, здатних спровокувати конфлікт. Цінність саме цього правила підкреслюється старим японським прислів'ям: "Навіть якщо ви працюєте краще за інших, не поведіться як переможець" [3]. І, нарешті, метод психологічного заохочення, який ґрунтується на тому, що настрої людей, їхні почуття піддаються регулюванню, потребують певної підтримки. Тому в повсякденному житті надзвичайно корисно збиратися у неформальних умовах, проводити спільний відпочинок тощо.

Фахівці наголошують, що ці та подібні до них заходи знімають психологічну напругу, сприяють емоційній розрядці, викликають почуття взаємної симпатії і, таким чином, створюють морально-психологічну атмосферу в соціальній групі, що сприяє профілактиці виникнення конфліктів [1].

Отже, загалом слід наголосити, що запобіганню конфліктів сприяє все, що забезпечує збереження нормальних комунікативних відносин, зміцнює взаємну довіру, порозуміння та симпатію.

Список використаних джерел

1. Здойма А.М. Вміння вирішувати конфлікти в колективі як важливий аспект діяльності сучасного менеджера [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/6_85134.doc.htm

2. Козак М. Шляхи подолання конфліктів у колективі / Міжнародна студентська науково - технічна конференція «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25228/2/MSNK_2018v2_Kozak_M-Ways_of_following_conflicts_103-104.pdf

3. Ложкін Г. В., Повякель Н. І. Практична психологія конфлікту: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.

4. Цюпура М.В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. – К.: Кондор. 2004. – 172 с.

Коленіченко Т. І., к.пед.н., доцент

Губко В. О., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група СР-201

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

У сучасному світі інтернет-технології розвиваються з такою швидкістю, що інколи навіть молодь не встигає простежити за всіма оновленнями, не говорячи вже про дорослу категорію населення. Під дорослими, ми розуміємо категорію населення старшу шістдесяти років. Це покоління, якому в силу своїх вікових змін, важко засвоювати цифрові навички, проте вони є досить необхідними, оскільки з кожним роком спостерігається тенденція все більшої інформатизації суспільства. Тобто, перед старшим поколінням постає виклик – формування нових навичок, які б відповідали сучасному інформаційному суспільству.

Різноманітні впливи інформаційного світу на особистість вивчали А. Рижанова, Л. Тіхонова, В. Шейко, В. Штанько та ін [2]. Проблема цифрової освіти дорослих стала предметом вивчення таких науковців як В. Баштовий, Р. Варікарі, І. Ерлер, С. КарретоГомес, О. Кацера, В. Кремень, Н. Рідей, Д. Рьотлер, Ю. Пуні та інші.

Метою даної статті є теоретичний аналіз проблеми цифрової освіти дорослих та виявлення актуальності даного процесу в сучасному суспільстві.

Варто зазначити, що цифрова освіта – це поєднання різноманітних інформаційних технологій за допомогою цифрових додатків та платформ, введених в сучасному світі для застосування сучасних методів навчання [1].

Враховуючи особливості виховання дорослих людей, особливості історичного періоду розвитку суспільства, в якому відбувалося їх виховання і процес соціалізації, ми можемо стверджувати, що важливий вплив на життєдіяльність людей похилого віку мають періодичні видання, телебачення, сусіди, родичі. Проте, у дорослих людей, враховуючи виклики, які ставить перед ними суспільство, виникає потреба опанувати цифровий простір Інтернет і сформувати навички цифрової освіти.

Отже, перед суспільством постає виклик – навчити доросле покоління цифровій освіті. У зв'язку з цим, Міністерство цифрової трансформації 17 лютого 2020 року оприлюднило соціальний відеоролик і серію соціальних плакатів про новий проєкт "Дія. Цифрова освіта". У цих відео розповідається про те наскільки життя стає комфортнішим, коли ви користуєтесь сучасними інформаційними технологіями. Ще одним призначенням його є донести інформацію та прорекламувати новий додаток «Дія. Цифрова освіта». Це зручний та простий сервіс, де ви маєте можливість безоплатно набути або удосконалити цифрові знання.